

מאור עינים

חידושי תורה על הפרשה

גליון מס' 3

לך לך תשפ"ב

להיטיב לברואיו, וזה עצמו הנסיון שיחשוב רק על הנחת רוח שיהיה להקב"ה מזה.

(יב, יג) אמרי נא אחתי את למען ייטב-לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך.

פ' רש"י, למען ייטב לי בעבורך, יתנו לי מתנות. עכ"ל.

ידועה השאלה כיצד יתכן שבשעת סכנה אברהם אבינו רוצה מתנות, והלא שונא מתנות יחיה?

ונ"ל ע"פ דברי הגר"א דסלר המובא בספר מכתב מאליהו, שהנתינה מביאה לאהבה, לכן כאן שאברהם אבינו היה בסכנה מהמצרים, רצה לקבל מהם מתנות, שע"ז ירחמו עליו ולא יהרגו אותו. וז"ש 'למען ייטב לי בעבורך' ע"י המתנות, 'וחיתה נפשי בגללך'.

(יג, ג) וילך למסעיו מנגב ועד-בית-אל וכו'.

פ' רש"י, וילך למסעיו, בחזרתו פרע הקפותיו. ע"כ.

לכאורה מהיכן ידע אברהם אבינו שיוכל להחזיר את הקפותיו?

וראיתי בספר 'גור אריה' שכתב, פרע הקפותיו אע"ג שאין סברא כלל לומר שלא היה ביד אברהם ממון לפרוע אלא שעת רעבון היה והיה מתיירא מן הליסטים והיה מראה עצמו כאלו אין לו.

(יב, א) ויאמר ה' אל-אברם לך-לך וכו'.

פ' רש"י, לך לך, להנאתך ולטובתך וכו'.

ידועה השאלה אם הקב"ה אמר לו מפורש שההליכה היא להנאתך ולטובתך, איזה נסיון יש בזה?

ונראה ליישב ע"פ מ"ש 'הרוח חיים' במס' אבות (פ"א מ"ג), אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ופ' שם 'ונעמיק עוד להשכיל בזה כי הנה אחרי אשר עיקר כוונת הבריאה היא להיטיב לברואיו. ואם כן לפי זה יתכן כי העבודה היותר חשובה ומקובלת תהיה על מנת לקבל פרס כי יעבוד על מנת שייטיב לו שיגיע מזה נחת רוח לפניו יתברך שמו. אך באמת אם מכוין בעבודתו שיגיע לו שכר וכוונתו רק כדי שיגיע מזה נחת רוח להשם יתברך שמו בהטיבו עם ברואיו חלף עבודתם זהו העבודה המעולה. אכן אם מכוין הוא להנאתו היא העבודה הפחותה שהזהירנו מזה. וכו'.

ומסיים שם הרוח חיים, אבל אצלינו אשר רחוקים אנחנו מהמדריגה זו הגבוהה, לכך אצלינו המובחר לעבוד שלא על מנת לקבל פרס. עכ"ל.

לפ"ז נ"ל, שהקב"ה אמר לאברהם לך לך להנאתך ולטובתך, אין הכוונה היא לטובה האישית שלו, אלא הכוונה היא שע"י הטובה שיבוא לו, יהיה מזה נחת רוח להקב"ה, אשר עיקר כוונת הבריאה היא

שמעתי להק' כיצד האנשים סמכו עליו להלוות לו בהקפה, ובפשטות נראה לפרש שהקב"ה נתן לו נשיאות חן, וזה לא מחייב כלל הגיון.

(יג, ה) וגם-ללוט ההולך את-אברהם, היה צאן-ובקר ואהלים.

כתב רש"י, מי גרם שהיה לו זאת, הליכתו עם אברהם.

רואים כאן שהתחברות לצדיק יכולה להביא לאדם עושר. וכן מצאנו בלבן שאמר ליעקב (ויצא, ל, כז) 'נחשתי ויברכני ה' בגללך'. ואצל יוסף (וישב לט, ה) 'ויברך את-בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת ה' בכל-אשר יש-לו בבית ובשדה'.

(יג, טז) ושמתי את-זרעך כעפר הארץ, אשר אם-יוכל איש למנות את-עפר הארץ גם-זרעך ימנה.

שמעתי להסביר, הדמיון של עם-ישראל לחול, כמו חול יש בכל מקום בעולם, כך עם ישראל ישנו בכל מקום בעולם.

(יד, ט) את כדרלעמר מלך עילם, ותדעל מלך גוים, ואמרפל מלך שנער, ואריוך מלך אלסר, ארבעה מלכים את-החמשה.

יש לעיין מדוע כאן שינה את סדר המלכים מפסוק א', שם הסדר, מלך שנער, מלך אלסר, מלך עילם, ותדעל מלך גוים. וכאן הסדר מלך עילם, תדעל מלך גוים, מלך שנער, מלך אלסר.

(יד, כד) בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי, ענר אשכל וממרא הם יקחו חלקם.

כתב רש"י, אף על פי שעבדי נכנסו למלחמה, שנאמר הוא ועבדיו ויכם, וענר וחביריו ישבו על הכלים לשמור, אפילו הכי הם יקחו חלקם. וממנו למד דוד שאמר (ש"א ל, כד) כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על הכלים יחדו יחלקו וכו'.

מכאן נראה, שאשה הנותנת לבעלה ללמוד תורה ע"י ששומרת על הילדים בבית, יש לה חלק שוה עם בעלה בשכר הלימוד התורה, שהרי השומרים והנלחמים לוקחים חלקם בשוה.

(יז, א) ויהי אברם בן-תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני א'ל שד'י התהלך לפני והיה תמים.

כתוב במדרש תנחומא, וכשאמר הקב"ה לאברהם, התהלך לפני והיה תמים, התחיל תמה. אמר, עד עכשיו אני תמים, אם אני מל אהיה חסר וכו'. אמר לו הקב"ה, עד שלא תמול, היה שמך אברם: א' אחד, ב' שנים, ר', מאתים, מ' ארבעים. הרי מאתים וארבעים ושלושה. ומנין אברים שבאדם מאתים וארבעים ושמונה, מול והיה תמים. כשמל, אמר לו הקב"ה, לא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם. הוסיף לו ה', חמשה, מנין רמ"ח אברים. לפיכך והיה תמים.

נ"ל שזה הטעם שרק אחרי הברית קוראים לילד בשמו, שבשביל לקבל שם צריך שלמות, כמו שהקב"ה הוסיף ה' לאברהם רק אחרי המילה.